

Arkivsak-dok. 24/02717-20
Saksbehandler Stig Alfred Eikeland

Saksgang	Møtedato
Utvalg for landbruk	30.01.2026

Saksframlegg

Søknad om bygging av traktorvei fra Svindal til Tona og Svartbekk – gnr/bnr. 167/1, 167/2 og 161/1, 161/2

Kommunedirektørens innstilling:

Farsund kommune ved Utvalg for landbruk godkjenner alternativ landbruksvei kl. 7 som vist i figur 1 under. Følgende vilkår gjelder for vedtaket:

- Veien skal anlegges på en måte som reduserer terrenginngrepet til et minimum, ved at større stein og overskuddsmasser planeres i terrenget eller fjernes.
- Synlige kulturminner skal ikke berøres.
- Det må søkes tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, jf. § 2, jf. § 1. Det skal reetableres naturlig veietasjonsdekke i tråd med tillatelse.
- Tiltaket må avklares etter plan og bygningsloven.
- Det skal legges ut fiberduk som hindrer spredning av partikler under i anleggsfasen og endret turbiditet i vassdraget.
- Det skal tas vannprøver før og etter etablering av tiltaket, jf. vannforskriftens §4.
- Tiltaket skal etableres slik at det ikke påvirker vanntilstanden i vannforekomsten.
- Tiltaket skal være igangsatt innen to år etter tillatelsen er gitt. Etter tre år skal tiltaket være gjennomført og meldes klart for ferdiggodkjenning av kommunen.

Vedlegg

Ingeniørgeologisk vurdering Svartbekk - Tona. Rev 1. 03.11.2025

Bygging av traktrovei - Drift og uttak av tømmer - Tona - NVE sin tilbakemelding

Ingen merknader til søknad om å anlegge traktorvei på steinfylling

Vedr. grenseforhold

Innspill - Statsforvalteren i Agder - 10.02.2025

Innspill - Christian Opoft m/fl. - 30.01.25

Innspill - Anne-Sofie Opoft - 30.01.2025

Innspill - SVINDAL GÅRD - HØGELID - 29.01.2025

Innspill - Hans Magne Ulland - 16.01.24

Innspill - Norsk Maritimt Museum (NMM) - 16.01.2025

Innspill - Marit H. og Kjell Stene - 08.01.25

Svar på høring - Landbruksvei til Tona, Svindal, gnr/bnr 167/1,2 og 161/1,2 - Farsund kommune

Vedr. bygging av landbruksvei - Farsund 167/1 - 167/2 - 161/1 - 161/2 - Tona - Svindal

Ang. Høring av Søknad om Landbruksvei til Tona, Svindal - 167/1,2 og 161/1,2

Høring av søknad om bygging av landbruksvei til Tona gnr/bnr 161/1,2 – Søknad om fysisk tiltak i vassdrag

Veisøknad og oppdemming Opoftsvannet og gravhauger Svindal, gnr/bnr 167/1,2 samt gnr/bnr 161/1,2

Innspill til søknad om å bygge vei til Tona

Søknad om bygging av traktorvei fra Svindal til Tona og Svartbekk - 167/1,2 og 161/1,2

Innspill i forbindelse med befarings på Svindal 14.09.24

Oversendelsesmail

Einarsnes kart fra Askeladden

Vei til Tona versjon 15.08.2024

Einarsnes flyfoto

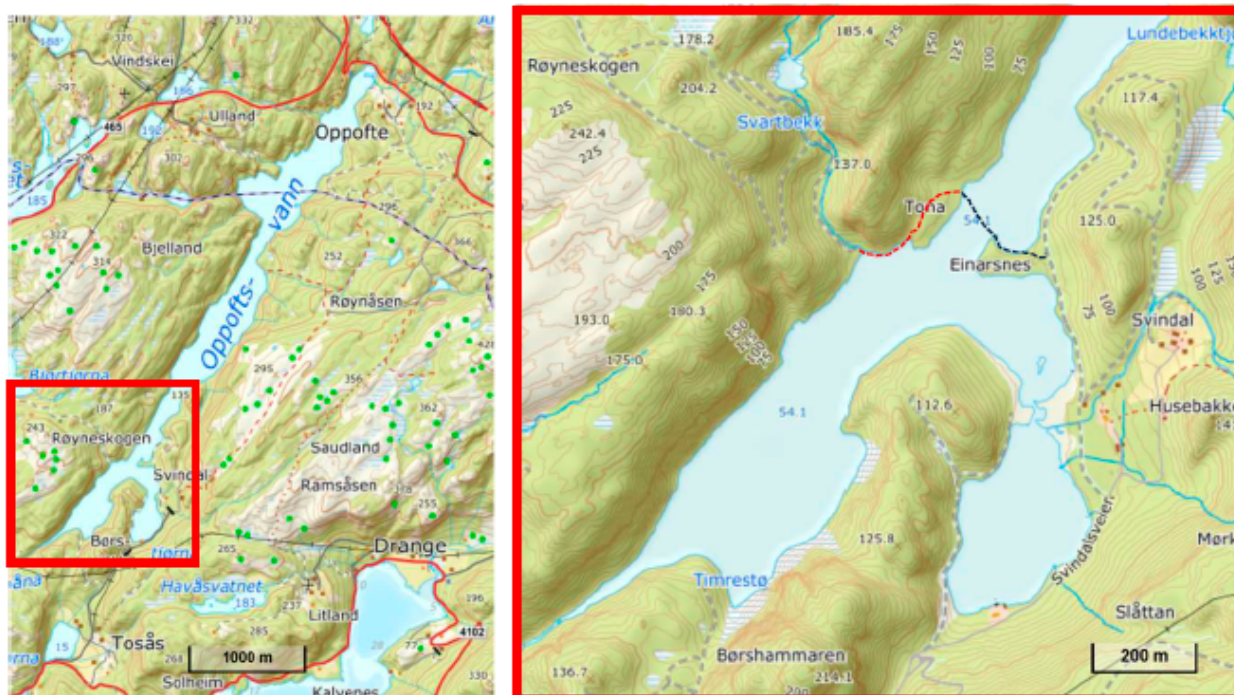
Einarsnes gravhauger

Tona kart fra Askeladden

Einarsnes

Einarsneset gravfelt ID 79840_tekst

Grøna og Svindal Skog ANS v/ Tor Lunder søkte den 15.08.2024 om bygging av veiforbindelse til Tona. I første omgang ble det søkt om følgende valgalternativ, som innebar kryssing av Opofstsvann:

3

Søknaden er detaljert og godt beskrevet. Etter mottak av søknaden har skogbrukssjef vært i dialog med søker. Selv om kryssing av vannet kan være driftsteknisk og økonomisk gunstig, vil det medføre for store naturinngrep. Med bakgrunn i dette sendte kommunen den 04.12.24 søknaden på høring der det ble skissert et alternativ uten å krysse vannet. Alternativet går kort fortalt ut på å forlenge eksisterende traktorvei fra Sæveland, over Røyneskog til Opoftsvann. I høringen ble det bedt om innspill til begge alternativ.

Med begrunnelse i kommunens egen vurdering og etter de innspill som er kommet, forkastes kryssing av Opoftsvann. Det vises til begrunnelse for dette nedenfor.

Med bakgrunn i dette er følgende alternativ tatt til videre behandling:

Figur 3 viser forslag til godkjent trase for bygging av landbruksvei kl 7

Figur 4 Viser strekningen der det foreslås å godkjenne vei langs vannkanten.

Bakgrunn

Veien vil bli en forlengelse av eksisterende traktorvei fra Sæveland til Svartebekk. I figur 4 over vises strandlinjen som vil bli berørt frem til Tona der veien gir tilgang til hogstmoden skog. Nedenfor i figur 5 vises en KI-animasjon av hvordan ferdig vei kan se ut etter at kantveietasjon er reetablert.

Figur 5 Viser KI-animasjon av hvordan veien kan se ut sett fra Svartebekk mot Tona.

Høring av søknaden

Saken ble sendt til høring den 04.12.24. Til høring kom følgende oppsummerte innspill med saksbehandlers kommentar. Innspillene er vedlagt i sin helhet.

Veien vil når den nå behandles som et redusert tiltak regnes å ha mindre objektiv innvirkning på naboer da inngrepet nå blir perifert i forhold til deres eiendommer. Bakgrunn for en så vidt bred varsling i utgangspunktet var planer om å krysse vannet. Normalt varsles ikke naboer når tiltaket ligger så langt fra deres eiendom. I lignende tilfeller ansees naboer normalt ikke som parter etter forvaltningsloven § 16. Partstatus krever at tiltaket har direkte og vesentlig betydning for vedkommende eiendom eller rettigheter. Vi vil likevel oppsummere innspill fra naboer for å fange opp deres betraktninger som regnes for veloverveide og godt begrunnet.

Agder Fylkeskommune v/ Seksjon for arkeologi Kulturminnevern og kulturturisme datert 04.12.24.

De har befart området og registrert synlige kulturminner. Den planlagte veien kommer ikke i direkte konflikt med deres interesse. Grunneier er orientert om de registrerte kulturminnene og vil tilpasse utdrift slik at det ikke oppstår skade.

Saksbehandlers kommentar

Det settes standardvilkår om at synlige kulturminner ikke skal berøres.

Christian Opoft – På veine av grunneiere på Opoft datert 04.12.24.

Orienterer om at de er sterkt imot inngrepene. De kommer tilbake med nærmere uttalelse.

Saksbehandlers kommentar

Tas til etterretning.

Svindal Gård v/ Gnr 167/4 Nina Opoft og Bjarne T. Høgelid, Gnr 165/7, Kjell Harald Opoft og Torun Opoft, Gnr 37/12, Silje Opoft og Ruben Myrseth datert 16.09.24.

Hovedbudskap: Sterk motstand mot planene om å bygge en bro over Opoftsvann og tilhørende inngrep.

Hovedpunkter:

- **Bekymring for naturødeleggelser:** Området rundt Svindal og Opoftsvann har allerede vært utsatt for flatehogst, veibygging og parkeringsplass, som har forringet landskapet.
- **Kulturhistorisk verdi:** Kalvehagen og nærliggende områder har stor kulturhistorisk betydning og bør bevares.
- **Landskapskonvensjonen:** Viser til Europarådets landskapskonvensjon og viktigheten av å beskytte landskapet for livskvalitet og fremtidige generasjoner.

- **Miljøkonsekvenser:** Fylling av 5 000 m³ slam på morenen og bygging av bro kan skade økosystemet, påvirke vannføring og strømforhold, med risiko for sedimentering og redusert vannkvalitet.
- **Økonomisk bærekraft:** Tiltakene virker ikke økonomisk forsvarlige; Tor Lunder har selv sagt at han «går i null».
- **Alternative løsninger:** Foreslår lekertransport eller enkle driftsveier som mindre inngripende og mer miljøvennlige alternativer.
- **Sosial og pedagogisk verdi:** Svindal brukes som opplæringsarena for skoleelever og til turisme; naturen er en viktig del av opplevelsen.
- **Sterk motstand mot broen:** Tiltaket oppfattes som unødvendig, skadelig og drevet av personlige interesser, ikke fellesskapets beste.

Konklusjon: Avsenderne ønsker å bevare området som det er i dag, og ber om at planene om bro og omfattende inngrep ikke gjennomføres.

Den 29.01.25 Understreker Nina Opofte og Bjarne Tysse Høgelid

- At de ikke ønsker noen form for veiutbygging som medfører fyllinger i vannet.
- At de ber om at alternative løsninger vurderes.

Saksbehandlers kommentar

Deres innspill har saklige moment uavhengig av deres rolle som naboer. Det sees likevel hen til at de på sin eiendom driver virksomhet, som styrkes av naturverdier og et urørt landskap. I vurderingen av deres innspill og hvorvidt omsøkte vei vil innvirke på deres eiendom er saklige argument samt deres drift vektlagt.

Opprinnelig omsøkt løsning som innebar kryssing av Opoftevatn er nå forkastet. Det er registrert at Høgelid og Opofte fortsatt er sterkt imot tiltaket selv om inngrepet er redusert. Alternativet som nå søkes om er kommet frem etter at det er vurdert alternativer slik de påpeker.

Når inngrepet nå er vesentlig redusert synes reel påvirkning på deres eiendom å være betydelig mindre.

Norges Vassdrags- og energidirektorat datert 16.12.24 deres ref. 202422013-3

De gjør oppmerksom på naturfarer som flom, jord, snø og steinskred. Det finnes oversikt over dette i NVE Atlas.

Alternativet der man ikke krysser vassdraget vil ha en mindre innvirkning på vassdraget. Det bes likevel om en vurdering av hvordan dette vil påvirke vassdragsmiljøet. De minner om naturbase som kilde til informasjon om natur og kulturverdier. Flom og erosjonsfare som følge av tiltaket nevnes som moment det må tas hensyn til.

Det må sendes en melding til NVE for å avklare konsesjonsplikt.

Det ble sendt en ny forespørsel for å avklare konsesjonsplikt og gi ytterligere beskrivelse av tiltaket slik de har bedt om over. NVE svarte den 14.11.25 på henvendelsen som ble sendt av AT-Skog (nå Fremtre)

NVEs vurdering

Dersom veiledningen gitt nedenfor følges, vurderer vi planene slik de er fremlagt til ikke å kreve noen ytterligere behandling av NVE etter vannressursloven.

Det vises til vannressurslovens §5 om aktsomhet og hensynsfull opptreden med tanke på hensynet til private og allmenne interesser. Spesielt nevner de følgende hensyn:

- Flom og erosjon som følge av tiltaket.
- Kantveietasjon jf. Vannressurslovens §11 som Statsforvalteren er myndighet for.
- Endret avrenning av overvann.
- Fare for skred i bratt terreng
- Andre allmenne interesser
- Vannressurslovens kapittel 2

Saksbehandlers kommentar

Det er konkludert med at tiltaket slik det nå behandles ikke er konsesjonspliktig, men at momentene de påpeker må utredes jf. vannressursloven. Det vises til vurdering at dette nedenfor.

Marit H. og Kjell Stene – datert 08.01.25

De meddeler at det er uklarhet om hvor grensa mellom 162/1,2 og 161/3. 08.05.25 melder de at partene er blitt enige om at grensen mellom de to brukene skal følge grense som er tegnet i digitale kart ref. deres møte den 06.05.25.

Saksbehandlers kommentar

Tas til etterretning.

Anne-Sofie Opofta – Datert 30.01.2025

• **Uklarhet i kommunens signaler:**

Kommunen gir motstridende meldinger om kryssing av Opoftsvann – først avvisning, deretter åpning for utredning. NVE spør hvem som kan «godta alternativ veiløsning».

• **Søknadens innhold:**

Tor Lunder søker om veifylling over Opoftsvann (Einarsnes–Tona) og vei mellom Svartbekk og Tona for uttak av 1500 m³ skog. Begrunnelse: vanskelig adkomst fra Svartbekk via Røynskog.

• **Merknader til søknaden:**

- Kostnadsanslag (450 000 kr) for veifylling er urealistisk.
- Veiklasse 8 (traktorvei) samsvarer ikke med bruk av store skogsmaskiner.

- Manglende kartlegging av naturmangfold, landskap og friluftsliv.
- Merkostnad ved ikke-gjennomføring oppgitt som «1.000.000 kr/m³» (feil og uklart).
- Ingen dokumentasjon på bunnforhold, veibredde, fyllingsskråning eller flomvannshåndtering.
- Massebehov oppgitt til 5 500 m³ – antas å være for lavt.
- Bruk av SiGS som fyllmasse gir usikkerhet pga. økt markedsverdi og tilgjengelighet.

• **Naturmangfold og friluftsliv:**

Viser til Naturmangfoldloven (§§ 6 og 8) og krav om vitenskapelig kunnskapsgrunnlag. Området har stor verdi for rekreasjon og opplæring (AOA, Lister Friluftsråd). Kvinesdal kommune er ikke involvert i høringen, selv om vannet ligger i begge kommuner.

• **Økonomiske og tekniske forhold:**

Kostnader for kulverter (minst 1 mill. kr), transport (ca. 300 000 kr) og øvrige arbeider er betydelig høyere enn oppgitt. SiGS er nå en ettertraktet salgsvare, noe som øker kostnadsrisiko.

• **Vei Svartbekk–Tona:**

Ikke utredet, men vil medføre omfattende landskapsendringer. Tidligere tillatelser gir ingen legitimitet for nye inngrep.

• **Konklusjon:**

- Veifylling over Opoftsvannet bør ikke utredes videre.
- Planen om vei mellom Svartbekk og Tona er ikke forenlig med områdets urørte preg.
- Ingen omstendigheter rettferdiggjør sprenging og fylling i Opoftsvannet.

• **Refleksjoner og faglige argumenter:**

- Biofokus-rapport: Skognæringens kartlegging fanger kun opp 14 % av viktige naturverdier.
- Forskning (NIBIO, SVT): Hogstmoden skog binder fortsatt karbon; flatehogst gir store CO₂-utslipp i flere tiår.
- Den mest effektive klimaløsningen er å la naturen være i fred.
- Oppfordring til kommunen: «LA SKOGEN STÅ!» – foreslår at skogeier kan bli forbilde ved å la skogen utvikle seg til naturskog.

• **Historisk og personlig perspektiv:**

Beskriver Opoftsvannets betydning som siste sammenhengende naturområde med urørt preg, og minner fra barndom og slekt. Bekymring for økende naturinngrep og privatisering av naturverdier.

• **Avsluttende sitat:**

Anne Sverdrup-Thygeson: Å si nei til naturødeleggelse er et JA til arts mangfold, robust natur, friluftsliv og fremtidige generasjoner.

Saksbehandlers kommentar

1. Kommunens signaler:

Det er forståelig at kommunens signaler oppleves uklare i en tidlig fase. Vår intensjon er å ta inn alle innspill, behandle søknaden opp mot relevant lovverk før man konkluderer og fatter vedtak.

2. Økonomi og rasjonalitet:

Økonomien regnes som bærekraftig ut fra en enklere vei selv om driftsveien blir lang. Vedtaket må jf. forskrift om bygging av landbruksvei §3-2 annet ledd siste punktum, bygge på at de landbruksressursene veien har betydning for skal kunne brukes på en rasjonell og regningssvarende måte. Ut fra vurdering av økonomi er veien funnet regningssvarende og som det beste driftsfaglige alternativ. Det er ikke saklig grunnlag for å avslå bygging ut fra økonomiske hensyn.

3. Veiklasse og teknisk standard:

Veiklasse 7 er tilpasset lassbærer og hogstmaskin. Veien vil bli bygget etter beskrivelse for denne veiklassen.

4. Massetyper:

Det vil kun bli brukt stedlige masser i veien.

5. Naturmangfold:

Det vises til vurdering av naturmangfoldloven under. Kartlegging og aktsomhetsplikt vil bli ivaretatt i tråd med gjeldende regelverk.

6. Landskap og kulturhistorisk verdi:

Landskapsvirkning er vurdert. Landskap og kulturhistorisk verdi vil bli berørt i mindre grad nå som veien ikke vil krysse vannet.

7. Formelle restriksjoner:

Det er ikke registrert formelle restriksjoner som gir spesielt vern eller hjemmel til å stanse bygging av veien. Det legges inn vilkår om andre nødvendige tillatelser for at vedtaket om å godkjenne veien skal være gyldig.

8. Refleksjoner om skogbruk og naturhensyn:

Skogbruket i Norge er regulert gjennom Levende Skog-standardene og sertifiseringsordninger som PEFC, som stiller krav til miljøhensyn, biologisk mangfold og bærekraftig drift.

MiS (Miljøregistrering i Skog) brukes for å identifisere nøkkelbiotoper og sikre at viktige naturverdier ivaretas.

Det er riktig at eldre skog binder karbon, men yngre skog lagrer karbon raskere og har høyere årlig tilvekst, noe som gir stor bindingseffekt i tidlig fase. Ifølge NIBIO og Levende Skog-standardene oppnås best karbonlagring når skogen forvaltes med variert alderssammensetning, fordi eldre trær fungerer som stabile karbonlagre mens yngre trær gir rask binding og kontinuerlig tilvekst.

Skog er en fornybar og bærekraftig ressurs når den forvaltes etter gjeldende standarder. Den gir råstoff til bygg, energi og industri, samtidig som den kan bidra til karbonlagring og friluftsliv. Norsk skogpolitikk bygger på prinsippet om balanse mellom bruk og vern, og veibygging er vurdert opp mot disse hensynene.

9. Historisk og lokal tilknytning:

Kommunen har forståelse for den sterke tilknytningen til Opoftsvann og områdets betydning for friluftsliv og rekreasjon. Dette er vurdert i saksbehandlingen, og hensynet til landskap og kulturhistorie er en del av helhetsvurderingen og de vilkår og tilpasninger som er gjort..

10. Avsluttende perspektiv:

Kommunen deler oppfatningen om at naturen har stor verdi for kommende generasjoner. Samtidig må kommunen ivareta hensynet til bærekraftig bruk av landbruksressurser. Vedtaket vil bygge på gjeldende lovverk, faglige vurderinger og en balansert avveining mellom bruk og vern som kommer tydelig frem i at kryssing av vannet er forkastet etter dialog med søker.

Christian Opoft m/fl. – datert 30.01.25

Slutter seg til innspill fra Hans Magne Ulland datert 16. januar

Saksbehandlers kommentar

Tas til etterretning

Magne Ulland datert 16.01.25

• Bakgrunn:

Grunneier av 32/3 Ulland i Kvinesdal, med strandlinje, båt og fiskerett i Opoftsvann. Fastboende og hyppig bruker av vannet til fiske og rekreasjon.

• Hovedbudskap:

Sterk motstand mot veiutbygging som medfører fyllinger i vannet, spesielt plan om vei tvers over Opoftsvann.

• Argumenter mot veifylling over vannet:

- Ødelegger vannets uberørte preg og visuelle inntrykk.
- Veien vil være synlig ved høy vannstand og bli et skjemmende inngrep.
- Hindrer ferdsel og fiske, særlig på en av de beste dorgeplassene.
- Skaper farlige hindringer ved ferdsel i mørket.
- Uvisse konsekvenser for strømforhold, fisk, dyreliv, vannstand og isforhold.

• Motstand mot vei mellom Tona og Svartbekk:

- Mindre alvorlig enn fylling over vannet, men fortsatt uønsket.
- Vannet bør bevares som en uberørt helhet.

• Alternative driftsmetoder:

- Foreslår lekter, wirebane eller drift på isen ved gunstige vintre (har vært mulig tidligere og fortsatt aktuelt).

• Motstand mot bruk av SiGS (slag):

- Visuelt uakseptabelt (grønn slag kontra naturstein).
- Risiko for erosjon og synliggjøring over tid.
- Skepsis til mulig avrenning og ukjente miljøkonsekvenser.
- Hvis fylling tillates, bør naturstein kreves.

- **Overordnet bekymring:**

- Norsk natur bygges ned bit for bit.
- Opoftsvannet er et sjeldent område med tilnærmet uberørt natur og bør bevares for nåværende og fremtidige brukere.

Saksbehandlers kommentar

1. Om naboers status som part: Tiltakets påvirkning på naboer vil uansett være mindre nå som opprinnelig søknad om kryssing av vannet delvis avslås.

2. Kommunens vurdering av innspill:

Til tross for at tiltaket er plassert langt fra naboenes grense, ønsker kommunen likevel å kommentere deres innspill. Disse er relevante for helhetsvurderingen, uavhengig av status som part i saken.

3. Fylling i vannet og visuelle hensyn:

Angående fylling i vannet vil det bli satt krav om at kantvegetasjon skal reetableres. Dette vil på sikt gjøre inngrepet mindre synlig. Det vil kun bli brukt stedlige masser fra området der veien anlegges.

4. Naturhensyn og totalvurdering:

Berøring av naturen som følge av omsøkte vei vil bli lagt til grunn som et negativt element i totalvurderingen av om veien skal tillates eller ikke. I dette tilfellet er det imidlertid ikke vernede arealer eller andre spesielle forhold som tilsier at nedbygging av natur veier tungt nok til å kunne avslå alternativet som gir enklest adkomst til tømmeret og fremtidig langsiktig forvaltning av skogressursene på eiendommen.

Statsforvalteren i Agder Datert 10.02.2025

- **Naturforhold:**

- Opoftsvann har stedegen ørret og sannsynligvis funksjonsområde for ål (EN).
- Området er ikke naturtypekartlagt.
- Vannforekomsten har middels økologisk tilstand og er påvirket av sur nedbør (jf. Vann-nett).

- **Planstatus og søknadsplikt:**

- Tiltaket er ikke i tråd med kommuneplanens arealformål (spredt fritidsbebyggelse, LNF, bruk og vern av sjø/vassdrag).
- Unntak fra søknadsplikt for landbruksvei (pbl § 4-3) gjelder ikke når tiltaket strider mot plan.
- Tiltaket krever dispensasjon fra arealformål og plankrav.

- **Krav om tillatelser:**

- Konesjonsplikt etter vannressursloven § 8 må avklares med NVE.
- Tillatelse kreves etter:
 - Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag (§ 1 og § 2).
 - Vannressursloven § 11 (kantveietasjon – fritak).
 - Forurensningsloven (utfylling i vann).
- Søknad om fysiske tiltak sendes til Agder fylkeskommune (ingen anadrom fisk).

- **Vannforskriften:**

- Tiltaket må utredes for å avklare om miljømålene i § 4 nås.
- Risiko for forringelse av tilstand vurderes som sannsynlig.
- Hvis miljømål ikke nås, må unntaksbestemmelsen i § 12 vurderes.

- **Statsforvalterens konklusjon:**

- Det foreligger ikke tilstrekkelig kunnskap til å ta stilling til tiltaket nå.
- Utfylling i vann anses normalt uheldig miljømessig og bør unngås.
- Forventer grundige utredninger av: vannmiljø, hydrologi, naturmangfold, landskap og allmenne interesser.
- Forventer reell vurdering av alternativer.

Saksbehandlers kommentar

Bakgrunn og planstatus

Søknaden skal vurderes av byggesaksavdelingen i Farsund kommune. Tiltaket er sendt til NVE, som har konkludert med at det ikke skal søkes om konsesjon etter vannressursloven § 8.

Vurdering av vannforskriften og fysiske tiltak

Kommunen erkjenner forskriftens krav til tillatelse ved fysiske tiltak i og langs vassdrag (§ 1 og § 2) og legger til grunn følgende vurdering:

Opoftsvann er en typisk sørlandsinnsjø med næringsfattig, klarvannskarakter og morene- og fjellgrunn. Innsjøen har lav produktivitet, høy oksygenstatus og strandsoner dominert av vier, bjørk, eik, svartor, grasarter og lyng. Faunaen omfatter ferskvannsrør og bunndyr tilpasset oligotrofe forhold. Kantsonen har stor betydning for økologisk funksjon, temperaturregulering og tilførsel av organisk materiale. Det er derfor avgjørende at fyllingen skjer slik at kantsonen reetableres mest mulig naturlig.

Utfyllingen skjer kun langs en kort strekning ved vannkanten i et vann uten anadrom fisk, og tiltaket vil ikke medføre endring i vannstrøm eller vannstand. Det planlegges full gjenoppretting av kantsonen med stedegen vegetasjon (svartor, vier, bjørk og grasarter) for å sikre erosjonskontroll og økologiske funksjoner. Stedegne masser (morene, sand og småstein)

benyttes, uten fremmede organismer eller forurensning. Steinsetting i vannkanten med større steiner skaper en naturlig urstruktur med åpninger som gir skjul for yngel og småfisk.

Ved kryssing av eksisterende bekk bevares åpent vannløp for å opprettholde økologisk kontinuitet. Tiltaket inkluderer steinsetting langs breddene og bruk av masser med fraksjonsfordeling 16–64 mm (grus og småstein) som gir optimale forhold for gyting av stedegen ferskvannsrørret.

Det planlegges etablering av oppvekstområder og en overvåkingsplan for erosjon, vegetasjonsutvikling og vannkvalitet i 2–3 år etter gjennomføring. Anleggsfasen gjennomføres i lavvannstid, med sedimentbarrierer og minimal forstyrrelse.

Forholdet til vannressursloven § 11

Vannressursloven § 11 krever at kantvegetasjon bevares. I dette prosjektet planlegges kun en begrenset utfylling, og tiltakene sikrer at kantsonens funksjon opprettholdes og styrkes. Reetablering med stedege arter og bruk av rene masser innebærer at kantsonen ikke fjernes permanent, men gjenopprettes med økt funksjonalitet. Det kan derfor forsvares at tiltaket ikke utløser egen søknadsplikt for fjerning av kantvegetasjon, forutsatt at reetableringen gjennomføres og dokumenteres.

Vannforskriften og miljømål

Tiltaket er betydelig redusert, og det settes vilkår om sedimentduk under anleggsfasen. Det sikres mot erosjon ved reetablering av vegetasjon og robust kant mot vannet. Det er svært lite sannsynlig at tiltaket medfører endret tilstand i et så stort vann, men for å ivareta naturmangfoldlovens krav om kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet settes krav om vannprøver før og etter tiltaket. Målingene skal dokumentere at tiltaket ikke forringer tilstanden eller bryter med miljømålene i vannforskriftens § 4. Tiltaket etableres slik at miljømålene kan nås, og unntaksbestemmelsen i § 12 kommer ikke til anvendelse.

Konklusjon

Med ovenstående vurdering, tilpasninger og vilkår som settes i vedtaket, vil tiltaket ha liten innvirkning på hensyn vannressursloven er ment å ivareta: økologisk funksjon, kantvegetasjon, erosjonskontroll, sedimentkontroll, vannkvalitet, biologisk mangfold, landskap og hydrologisk funksjon. Det anbefales derfor å gå videre med søknad til Agder fylkeskommune for tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag (§ 1 og § 2).

Norsk Maritimt Museum (NMM) datert 16.01.2025

De har ingen merknader til tiltaket

Vurdering

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget bygger på befaring 14.09.2024, skriftlig dokumentasjon fra tiltakshaver, hydrologiske vurderinger (NVE), samt tilgjengelige data i Naturbase og Vann-Nett.

Vannforekomsten er en næringsfattig (oligotrof) sørlandsinnsjø med morene- og fjellgrunn, høy oksygenstatus og strandsoner dominert av vier, bjørk, eik, svartor, gras og lyng. Kantsonen har preg av blåbærmark med stabilt og relativt næringsfattig jordsmonn og dominans av *Vaccinium myrtillus*, lyngarter og spredte gras, som samlet gir erosjonskontroll, filtrering av avrenning og habitat for insekter, fugl og småpattedyr.

Tiltaket innrettes med stedegne masser (morene, sand, småstein) uten fremmede organismer eller forurensning, steinsetting i vannkanten (naturlig urstruktur med skjul for yngel), samt åpent vannløp i bekkekryssingen med grus/småstein 16–64 mm for gyting av stedegen ørret.

For å redusere eventuell usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget settes vilkår om vannprøver før og etter tiltaket, overvåking av turbiditet og erosjon i 2–3 år, og systematisk reetablering av kantvegetasjon med stedegne arter. Samlet vurderes kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven § 8.

§ 9 – Føre-var-prinsippet

Usikkerhet knytter seg primært til mulige virkninger på vannmiljøet ved fylling nær vannkant. Alternativet som innebar kryssing av Opoftsvann er derfor forkastet. Gjenværende tiltak omfatter en begrenset fylling langs vannkanten og et bekkekryss med åpent vannløp.

Føre-var-prinsippet ivaretas gjennom vilkår om arbeid i lavvannstid, sedimentduk og sedimentbarrierer under anleggsfasen, bruk av stedegne masser og etablering av en overvåkingsplan med målinger før og etter tiltaket. Dersom målinger viser vesentlig økning i turbiditet eller erosjon, skal tiltakshaver iverksette korrigerende tiltak (forsterket erosjonssikring, justert steinsetting, midlertidig stans).

På bakgrunn av redusert omfang, avbøtende tiltak og overvåkingsprogram, vurderes eventuelle usikkerheter som små og ikke av en slik art at tiltaket bør begrenses ytterligere eller stanses, jf. § 9.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning

Vurderingen omfatter både det omsøkte tiltaket og andre inngrep i området, herunder eksisterende traktorvei, tidligere hogster og begrenset ferdsel. Det finnes ingen registrerte større inngrep eller planer som samlet vil gi vesentlig økologisk belastning.

Tiltaket er kort og stedlig avgrenset, og gjennomføres med åpen bekkekryssing, kontinuitet i kantsone, stedegne masser og urstruktur som bevarer skjul- og oppvekstområder. Summen av tiltak vurderes ikke å overstige forvaltningsmålene for arter og naturtyper i §§ 4 og 5. Tiltaket

antas derfor ikke å bidra til fragmentering eller redusert økologisk funksjon utover det som er tolererbart i området, jf. § 10.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver

Tiltakshaver skal bære alle kostnader til nødvendige avbøtende og oppfølgende tiltak:

- sedimentduk og sedimentbarrierer
- vannprøver før og etter tiltak
- reetablering og etterstell av kantvegetasjon
- steinsetting og urstruktur ved vannkanten
- grus/stein i bekkeløp for gyting
- erosjonssikring og eventuelle korrigeringer ved avvik
- opprydding og bortkjøring av masser
- etterlevelse av kulturminnehensyn

I tillegg skal tiltakshaver bære kostnader dersom overvåkingen avdekker miljøforringelse etter ferdigstilling. Dette er i tråd med § 11, som krever at risikoen og kostnadene ikke skal belastes allmennheten.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Alternativet med vannkryssing er forkastet da det ville gitt større inngrep. Valgt løsning følger kravene til miljøforsvarlig teknikk: arbeid i lavvannstid, maskiner utenfor vannlinjen, åpen bekkkryssing, bruk av rene stedegne masser og urstruktur i vannkanten.

Ingen andre teknikker vurderes å gi mindre miljøpåvirkning samtidig som de gir sikker adkomst til skogsdrift. Omsøkt trase er vurdert som den eneste teknisk og miljømessig forsvarlige veilinen etter ingeniørgeologisk vurdering av 03.11.2025.

Tiltaket anses å tilfredsstille kravene i § 12.

Forholdet til forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier

1. Innledende bestemmelser

- **Søknadsplikt:** Nybygging og ombygging av landbruksveier, etablering av massetak samt tiltak som omfattes av § 1-3 andre ledd er søknadspliktige.
- **Krav til søknad:** Søknaden tilfredsstiller kravene i forskriften, jf. § 2-3.
- **Varsling:** Det er sendt nabovarsel til flere enn de som etter forvaltningsloven §§ 2 og 16 regnes som parter i saken. Kommunen vurderer at relevante myndigheter er varslet i tråd med § 1-1.

Økonomiske konsekvenser

Skogressurser og økonomisk vurdering

Basert på summtallsrapport for eiendommen veiens nedslagsfelt:

Sumtallsrapport

Utvalgte bestand

Eier	Hovednummer	Teig	Bestand
Tor Lunder	42060016100010000	1	19, 22, 23, 31

Antall bestand	4
Totalt areal	66,2 Daa
Totalt produktivt areal	66,2 Daa
Tømmervolum	1764,0 m³ub
Volum gran	777,0 m³ub
Volum furu	438,0 m³ub
Volum lauv	549,0 m³ub
Volum pr. dekar	26,6 m³ub
Tilvekst	47,0 m³/år
Tilvekst i hogstklasse 3 - 5	47,0 m³/år

Bonitet

Bon	Daa	%
6	0,0	
8	0,0	
11	0,0	
14	21,1	31,8
17	0,0	
20	27,9	42,1
>=23	17,3	26,1

Hogstklasse

Klasse	Daa	%
1	0,0	
2	0,0	
3	0,0	
4	0,0	
5	66,2	100,0

- **Totalt produktivt areal:** 66,2 daa
- **Tømmervolum:** 1 764 m³ ub
 - Gran: 777 m³
 - Furu: 438 m³
 - Lauv: 549 m³
- **Tilvekst:** 47 m³/år

Beregning med 10 % tilvekst:

$$1764 \text{ m}^3 \times 1,10 = 1940,4 \text{ m}^3$$

Oppdaterte tømmerpriser (2026, anslag):

- Gran: ca. 550 kr/m³
- Furu: ca. 500 kr/m³
- Lauv: ca. 400 kr/m³

Estimert bruttoverdi:

- Gran: $777 \times 550 = 427350\text{kr}$
 - Furu: $438 \times 500 = 219000\text{kr}$
 - Lauv: $549 \times 400 = 219600\text{kr}$
- Sum: ca. 866 000 kr**
Med 10 % tilvekst: ca. **952 000 kr**

3. Kostnader

- **Utdrift:** 350 kr/m³

$$1940 \text{ m}^3 \times 350 = 679000 \text{ kr}$$

- **Veibygging (150 m):** anslag 150 000 kr

Netto skognytte:

$952000 - (679000 + 150000) = 123000 \text{ kr}$ Tiltaket gir betydelig økonomisk skognytte. Veien vil i tillegg løse ut et stort areal for effektiv drift og utnyttelse av en viktig ressurs. Dette styrker landbrukseiendommens verdiskaping og er i tråd med forskriftens formål om rasjonell og bærekraftig bruk av skogressurser.

§ 3-3 Vedtakets innhold

a) Helhetsløsninger

Det er vurdert om planlagt vei kan inngå i en helhetsløsning med tilknytning til flere eiendommer. Teoretisk sett kan veien forlenges til naboeiendom, men det foreligger ingen planer om dette. Tiltaket gjelder kun adkomst til hogstmoden skog på omsøkt eiendom, og det er ikke identifisert realistiske alternativer som gir bedre samordning.

b) Konsekvenser for miljøverdier

Tiltaket berører strandsonen langs Opoftsvann. Det er gjort vurderinger opp mot naturmangfoldloven §§ 8–12, det vises til ovenstående kapittel der det konkluderes med at påvirkning av naturverdier er minimal og uansett tolererbar holdt opp mot de positive følgene av å anlegge veien.

Tiltaket berører kun en smal del av strandsonen og følger eksisterende terrenglinjer, noe som gir minimal visuell og fysisk påvirkning på landskapet. Veien legges inn i fjellskråningen, slik at inngrepet fremstår som en naturlig forlengelse av topografien. Etter anleggsfasen reetableres strandsonen med stedegen vegetasjon, som sikrer kontinuitet i økologiske strukturer og visuell

sammenheng. Dette gir et helhetlig og harmonisk uttrykk, der inngrepet oppleves som diskret og tilpasset landskapets karakter.

c) Fare for flom, erosjon og løsmasseskred

Ingeniørgeologisk vurdering konkluderer med:

- Berggrunnen består av granittisk gneis med tydelig skiffrighet. Skjæringer vil følge lagdelingen og være stabile, med minimal risiko for steinsprang.
 - Løsmassene er godt konsoliderte, drenerte og stabile.
 - NVE har registrert aktsomhetsområder for steinsprang ved utløpet av Svartbekk, men kritikaliteten for veitraséen anses svært liten.
 - Uttak av rasmasser til fylling kan skje risikofritt, men krever aktsomhet.
 - Det kan forventes årlig vedlikehold ved elvekryssingen, men dette er en driftsmessig utfordring, ikke en kritisk risiko.
- Rapporten understreker at fjellet er lagdelt, noe som gir en glatt og stabil skjæring der sprengning er nødvendig. Naturlige rasmasser kan benyttes til fylling.

Omsøkt alternativ er det eneste teknisk og miljømessig forsvarlige etter å ha vurdert alle muligheter for å unngå berøring av vannet. Veien gir robust adkomst til hogstfelt, løser ut et stort areal for skogbruk og utnyttelse av en viktig ressurs. Tiltaket er i tråd med forskriftens formål og naturmangfoldlovens prinsipper.

Konsekvenser for barn og unge

Ikke relevant. Området er ikke brukt av barn og unge i større grad enn ellers. Derfor utredes ikke dette forholdet spesielt.

Konsekvenser for klima og miljø

1. Utslipp fra bygging av veien

For en traktorvei på 150 meter (veiklasse 7):

- **Maskinbruk og transport:** ca. 50–70 kg CO₂ per meter vei (anleggsmaskiner, sprengning, transport av masser).

Estimert utslipp:

$$150 \text{ m} \times 60 \text{ kg CO}_2/\text{m} = 9000 \text{ kg CO}_2 \text{ (9 tonn)}$$

- **Materialbruk (grus, sprengstein):** Lokale masser brukes, så ekstra utslipp er marginalt (anslått 1–2 tonn CO₂).

Totalt utslipp: ca. 10–11 tonn CO₂.

2. Karbonbinding fra skogen

- **Tilvekst:** 47 m³/år (fra summtallsrapport).
- **Karboninnhold:** 1 m³ tre ≈ 0,9 tonn CO₂ bundet.
$$47 \text{ m}^3/\text{år} \times 0,9 = 42,3 \text{ tonn CO}_2/\text{år}$$
- **Over 10 år:**

$$42,3 \times 10 = 423 \text{ tonn CO}_2$$

Bindingen i løpet av 10 år estimeres til å overstige utslipp fra veibygging med ca. 40 ganger.

3. Andre positive klimaeffekter

- **Redusert kjøreskade og bedre logistikk:** Mindre drivstoffbruk ved utdrift (kortere kjøreavstand, færre maskintimer).
- **Langsiktig ressursutnyttelse:** Tilgang til hogstfelt sikrer kontinuerlig karbonbinding gjennom foryngelse og bærekraftig drift.
- **Lokal massebruk:** Minimal transport av materialer reduserer utslipp.

Konklusjon

Tiltaket gir et svært positivt klimaregnskap:

- **Utslipp fra bygging:** ca. 10 tonn CO₂.
- **Binding fra skog:** ca. 423 tonn CO₂ over 10 år.
- **Netto klimaeffekt:** Sterkt positiv, med tilleggseffekter som redusert drivstoffbruk og sikret langsiktig karbonbinding.

Konsekvenser for folkehelse

Veien kan brukes som tursti, men det legges ikke vekt på dette i utredningen.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler, ut fra ovenstående utredning, å godkjenne omsøkte tiltak med de endringer og vilkår som er beskrevet i vedtaket. Tiltaket gir en økonomisk bærekraftig tilgang til å utløse viktige skogressurser og sikrer langsiktig verdiskaping. Det valgte alternativet gir det minste økologiske og landskapsmessige avtrykket som er mulig, og vilkårene i vedtaket sikrer miljøforsvarlig bygging, samt overvåkning og kontroll for å hindre uventede konsekvenser for vannmiljø eller landskap, jf. landbruksveiforskriften § 3-3.